stimuleringsfonds voor de journalistiek

info@svdj.nl
svdj.nl
+ 31 (0) 70 361 71 11

Koninginnegracht 46
2514 AD Den Haag

KvK: 27378739
NL47 ABNA 0473075601

Betreft: Stand van zaken Pilot Professionalisering Lokale Media-diensten (oktober 2021)

Stand van zaken oktober 2021

De pilot Journalistieke professionalisering lokale publieke mediadiensten is zijn laatste fase ingegaan. 20 projecten bij 26 lokale omroepen experimenteren momenteel nog met nieuwe werkwijzen op het gebied van verstevigen van de journalistieke basis van hun redacties, of met het zoeken naar journalistieke verdieping. Dat laatste gebeurt in projecten waarin wordt getracht nieuwe doelgroepen te bereiken, een lokaal nieuwsnetwerk te bouwen of achtergrondjournalistiek (politieke analyse, eerste stapjes onderzoeksjournalistiek) in de gangbare werkwijze in te passen. De meeste projecten hebben vanwege de coronamaatregelen vertraging opgelopen.

Financiën

In het eerste jaar (maart 2020-maart 2021) van de pilot professionalisering is er door het SVDJ in totaal 2,8 miljoen euro verdeeld over 20 projecten. Eind 2020 is besloten de pilot met 9 maanden te verlengen. Voor deze verlenging is nogmaals 1,52 miljoen door het Stimuleringsfonds verdeeld over de projecten.

Aantal FTE en verdeling

In totaal bekostigt het Stimuleringsfonds medio oktober 2021 **62,2 FTE** journalistieke professionals, verdeeld **over 93 arbeidskrachten**. Hiervan is grofweg 60 procent redactioneel uitvoerend, 30 procent leidinggevend en 10 procent ondersteunend.

Veel van deze functies zullen verdwijnen na de pilot: het grootste deel van de omroepen heeft geen ruimte op de begroting om ze voort te zetten. Dat is een hard gelag voor de omroepen, met name met de lokale verkiezingen voor de deur. Omroepen zijn er in wisselende mate in geslaagd alternatieve financiering voor het voortzetten van hun project te vinden. Een enkele omroep krijgt de volledige SVDJ-subsidie voortaan vanuit de gemeente, maar in veel gevallen betekent het einde van de pilot een stap terug. Het grootste gedeelte van de omroepen is er wel in geslaagd ruimte te vinden op hun begroting om de betaalde krachten nog t/m 31 december 2021 door te betalen.

Monitoring en onderzoek

Afgelopen voorjaar is het nieuwsaanbod op de websites van de deelnemende omroepen uitgelezen en geanalyseerd in de periode januari-september 2020. Daarnaast is een analyse uitgevoerd van de bereikcijfers van de omroepen op basis van data uit Google Analytics, waarbij de periode maart-december 2020 is vergeleken met dezelfde periode in 2019. De beschrijving hiervan maakt deel uit van het adviesrapport van afgelopen voorjaar. Na afronding van de pilot zal een slotanalyse worden uitgevoerd over de resterende periode, waarbij specifiek gekeken wordt naar de resultaten op het gebied van journalistieke verdieping.

De gesprekken met omroepen en voortgangsverslagen zijn vooralsnog veelbelovend. Redacties beschrijven een soepele organisatievorm die door de pilot is bereikt, en roemen de ‘rust’ die het brengt om met een basisredactie te werken. Ook beginnen de redacties de impact van hun projecten te merken, in bijvoorbeeld producties die tot stand zijn gekomen door het nieuwe burgernetwerk, een significante groei van het aantal jongeren dat door de omroep wordt bereikt of raadsvragen op basis van publicaties.

Rol SVDJ bij afronding

Uit de voortgangsverslagen uit juni 2021 en een recente rondgang langs alle deelnemende omroepen (september 2021) door de projectleider, blijkt dat alle projecten momenteel op volle kracht opereren. Tegelijk was het duidelijk dat de subsidie een tijdelijk karakter heeft: door het naderend einde van de pilot, waren veelbelovende professionals inmiddels op zoek naar een nieuwe baan. Het SVDJ heeft ingezet op het borgen van de inzichten uit de pilot binnen de omroepen, zodat ook met het verdwijnen van de functies de opgedane kennis uit de pilot bij de omroepen aanwezig blijft. Hiertoe is het Fonds voortdurend in gesprek met een groot aantal omroepen, als *sparring partner* en adviseur.

Planning afronding pilot

De omroepen krijgen begin november 2021 bericht over de financiële en inhoudelijke afronding van de pilot. Hiertoe ontvangen de omroepen een vaststellingsformulier en binnen hun online omgeving een verzoek tot het invullen van een eindverslag. Dit laatste zal ook worden betrokken bij de slotanalyse. Hier hebben de omroepen vanaf 1 december 2021 3 maanden de tijd voor, waarna subsidievaststelling zal volgen. Het SVDJ is hierbij, binnen de grenzen van het redelijke, coulant met mogelijke project- en begrotingswijzigingen als gevolg van de coronamaatregelen.

Aanvulling aanbevelingen

De eerste inzichten en resultaten van de pilot hebben in april 2021 geresulteerd in het adviesrapport ‘Lokale omroepen op stoom: de weg naar professionalisering’. Hierin is beschreven hoe de resultaten bij de omroepen er generiek uitzien: de omroepen produceren aanzienlijk meer nieuws dan voor de pilot, ook wanneer het ‘corona-effect’ buiten beschouwing wordt gelaten. Verder is voortgang geboekt op het gebied van continuïteit, geografische spreiding en diversiteit in de berichtgeving op de websites. Ook op het gebied van verdieping in het nieuwsaanbod – genre en brongebruik, verslaan van lokale politiek en het brengen van agendabepalend nieuws – lieten omroepen in weerwil van corona voorzichtige stapjes in de goede richting zien in de eerste 7 maanden van de pilot. Uit de bereikcijfers kwam naar voren dat het publiek de omroepen op *social* media in toenemende mate weet te vinden en waarderen en het bereik op de websites aanzienlijk is toegenomen; omroepen zijn er in geslaagd hun footprint in het verzorgingsgebied te vergroten.

De aanbevelingen uit het rapport blijven medio oktober 2021 staan, met als belangrijkste uitgangspunt dat de lokale journalistieke sector gebaat is bij een besluit over structurele financiering. Om een lokale redactie (al dan niet binnen een samenwerkingsverband) op journalistiek verantwoordelijke wijze draaiende te houden, dient die te beschikken over minimaal 3 FTE. Inmiddels is de pilot waarin de NOS ook redacteuren detacheert bij lokale redacties van start gegaan. Hieronder bevinden zich 18 van de 20 projecten uit de SVDJ-pilot.

Als aanvulling op het advies van april 2021 merken wij op dat het bereiken van de ‘benodigde 3 FTE basisredactie’ ook uit dergelijke samenwerkingstrajecten zou kunnen komen in gemeenten/gebieden waarin om wat voor reden dan ook de benodigde 3 FTE bezetting niet kan worden gehaald.

Mogelijke verlenging/nieuwe pilot?

Verscheidene pilotomroepen drongen in september aan op een verlenging van de pilot, of een overbrugging tot er sprake is van ‘structurele financiering’. Het SVDJ stelt vast dat in het verzoek van de minister tot het uitvoeren van de pilot professionalisering lokale media-diensten niet is opgenomen dat de pilot zonder onderbreking zou overgaan in een structurele regeling. In het verzoek van de minister staat aangegeven, dat juist de evaluatie van de pilot voldoende ingrediënten zou moeten opleveren om te komen tot een weloverwogen besluit t.a.v. een mogelijke herstructurering van de wijze waarop lokale omroepen zijn georganiseerd en worden gefinancierd.

In die zin is – ook in de toelichting op de regeling – duidelijk gecommuniceerd dat de pilot een eindtijd zou kennen. Uit geen enkele zinssnede kan worden opgemaakt of afgeleid dat er op voorhand reden was om aan te nemen dat er dan al een besluit zou liggen over voornoemde herstructurering.
Dat neemt niet weg dat kan worden vastgesteld dat de lokale omroepen die deelnamen aan de pilot, als gevolg van de extra subsidie beslist in positieve zin stappen hebben gemaakt. In die zin is de teleurstelling over het wegvallen van die extra financiering goed te begrijpen. De vraag of de schade die wordt opgelopen tussen het einde van de pilot en de mogelijke start van een nieuwe financieringsstructuur 'reparabel' is, is lastig te beantwoorden. De lessen en ervaringen blijven.